

TELEVİZYON DİZİLERİNİN TARİH BİLİNCİ ÜZERİNE ETKİSİ

"MUHTEŞEM YÜZYIL DİZİSİ ÖRNEĞİ"*

Cengiz ÖZMEN

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi, cengizozmen001@hotmail.com

Harun ER

Fatma ÜNAL

Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi, erharun06@gmail.com / funal@gmail.com

Özet

Bu araştırmada televizyon dizilerinin tarih bilinci üzerine etkileri (Muhteşem Yüzyıl Dizisi örneği) araştırılmıştır. Araştırma tarama modelinde olup nicel araştırma yöntemi kullanılmış, Bartın ili merkez ilçede bulunan 4 ortaokulun 8. sınıf öğrencileri araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırmaya katılan toplam 227 öğrencinin %53.7 si kız, %46.3'ü erkektir. Çalışmada, öncelikle alanyazın incelenmiş ve anket formu oluşturmak amacıyla madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzunun oluşturulmasında Gökkaya (2001) tarafından hazırlanan 'Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin (Lisans) Tarih Bilinci Üzerine Bir Anket Değerlendirmesi' adlı çalışma temel alınmıştır. Araştırma sonucunda, tarihi mekânlardan sonra öğrencilerin en keyif aldıkları sunum şeklinin tarihi filmler olduğu görülmüş, ayrıca öğrencilerin tarihi filmlere olan güveninin fazla olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu dizinin, öğrenciler açısından pek olumlu bir anlam ifade etmediği, dizide Osmanlı Devleti'nin ve Kanuni Sultan Süleyman'ın yeterince iyi yansıtılmadığı öğrenciler tarafından belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tarih bilinci, televizyon dizisi, sosyal bilgiler, tarih, Osmanlı Devleti, Kanun Sultan Süleyman

THE EFFECT OF TELEVISION SERIES ON HISTORY AWARENESS

"EXAMPLE OF MAGNIFICENT CENTURY SERIES"

Abstract

In this study, the effects of television series on the history awareness (example of Magnificent Century) have been investigated. A quantitative research method was used and the working group of this investigation consisted of 8th class students of four secondary schools located in the central district of the province of Bartın. A total of 227 students consisted of 53.7% schoolgirl and 46.3% schoolboy participated in the present research. Initially, we examined the literature and the item pool was created in order to create questionnaire. A study entitled "A Survey on the History Awareness of the Students (Undergraduate) of the Department of Social Studies Education" prepared by Gökkaya (2001) was used in the creation of the item pool. As a result, the most enjoyed presentations after the historical places was seen as historical films, the confidence of the students to historical films, on the other hand, has been found to be more. However, this series does not express a positive meaning for the students, and also it was mentioned by students that the Ottoman Empire and Kanuni Sultan Suleyman are not reflected well enough.

Keywords: History awareness, Television series, Social studies, history, Ottoman Empire, Kanuni Sultan Süleyman

* Bu makale, II. Uluslararası Sosyal Bilgiler Sempozyumu'nda (26-28 Nisan 2013, Aksaray/Türkiye) sözlü bildiri olarak sunulan çalışmanın geliştirilmiş halidir.

Giriş

Dünyada bilim ve teknolojiye hızlı bir değişme ve gelişme yaşanmaktadır. Bu değişme ve gelişmeler, sürekli ve çeşitli karmaşık sorunlarla karşılaşan insanların hayatında, sosyal bilimlerin önemini giderek arttırmaktadır. Toplum beklentileriyle insan ihtiyaçları arasında bir denge kurmak için gerekli olan bilgi, beceri ve davranışların kazandırılması hususunda sosyal bilimler önemli bir görev üstlenmektedir. Sosyal bilimler içerisinde önemli bir yeri olan Tarih, diğer dünya ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de başlı başına bir disiplin olarak okullarda okutulmaktadır (Öztaş ve Turan, 2009).

1950'lerden itibaren tarihçiler, tarih eğitimcileri ve tarih felsefecileri; tarihin ne olduğu, ne işe yaradığı ve niçin öğretildiği hususunda zihinlerini sürekli meşgul etmişlerdir. Dünyadaki hemen bütün tarihçiler arasında yoğun ilgi gören bu sorulara çeşitli cevaplar verilmiş (Arslan 2006), Collingwood (1996: 40) ise bu soruya;

"Benim yanıtlım, tarihin insanın kendisine ilişkin bilgisi "için" olduğu. Kendini bilmesinin insan için önemli olduğu düşünülür genellikle: kendini bilme burada salt kendi kişisel özelliklerini, onu öteki insanlardan ayıran şeyleri bilme değil, insan olarak yapısını bilme demektir. Kendinizi bilmeniz, ilkin bir insan olmanın ne demek olduğunu bilmeniz, ikincileyin olduğunuz insan olmanın ne demek olduğunu bilmeniz, üçüncüleyin olduğunuz insan olmanın ve başka biri olmamanın ne demek olduğunu bilmeniz anlamına gelir. Kendinizi bilmeniz ne yapabileceğinizi bilmeniz anlamına gelir; kimse ne yapabileceğini denemeden bilmediği için de, insanın ne yapabileceği konusundaki tek ipucu ne yaptıdır. Öyleyse, tarihin değeri bize insanın ne yaptığını, böylece insanın ne olduğunu öğretmesidir"(Öztaş ve Turan, 2009) şeklinde cevap vermiştir.

Tarihin ne olduğu hakkındaki düşüncelerin gelişimi, tarihin nasıl öğretilmesi hususunda da etkili olmuştur. Geçmişte yaşanmış hadiselerin kaydı olarak görülen ve olayları sırasıyla öğretmenin maharet sayıldığı eski anlayış artık değişmektedir. Nitekim geçmişteki meseleleri sıralamakla ne tarih oluşturulur ne de bu hadiseleri ezberletmekle tarih öğretilmiş olmaz. Tarih öğretiminin temel amacı, çocuğun içinde yaşadığı hayata uyum sağlamasına yardımcı olmaktır. Tarih öğretiminden maksat yalnızca eski olayları öğretmek değil insanlığın günümüze gelene kadar geçirdiği evreleri meydana çıkararak şimdikiyi daha iyi anlamasını sağlamak ve geleceğe ışık tutmaktır (Sungu, 1927). Tarih öğretimi; hukuk, ahlak, dil, edebiyat, resim müzik, din, eğitim vs. gibi sosyal hayatın her alanını kapsamalıdır (Ata, 2000). Ayrıca Tarih milli kimliğin oluşmasında da önemli bir rol üstlendiğinden (Akbaba, 2008) nasıl öğretilmesi önemlidir.

Tarihin nasıl öğretilmesi son yıllarda yoğun ilgi ile karşılaşmasına rağmen yine de istenilen seviyeye henüz gelememiştir. Bu konuda yapılan yayınlar uluslararası çalışmalar ile kıyaslandığında henüz işin başında olduğumuz bile söylenebilir (Arslan, 2005).

Tarih dersleri öğrenciler tarafından sıkıcı ve zor olarak algılanmaktadır. Bunun temel sebebi ise, tarihin tabiatı gereği sözel ve soyut kavramların sıklıkla

kullanılması (Şimşek 2003), öğrencilerin bu dersten ileriye yönelik fazla beklentilerinin olmaması, konuların üst kademelerde sürekli tekrarlanmasıdır (Öztaş, 2008). Ayrıca geleneksel öğretim yöntemleri de bu dersin sıkıcı ve ezber bir ders olarak algılanmasında etkili olmaktadır (Akbaba, 2005). Baltacıoğlu'nun dediği gibi öğretmek, belletmek, bilgi aktarmak gibi klişeleşmiş öğretim anlayışı çocuğun ruhuna ve toplumun ihtiyaçlarına dikkat etmemektedir (Ata, 2000). Bu durumda çocuklara hangi yaşta tarih öğretilmeye başlanmalıdır sorusu akla gelmektedir. Rousseau'ya göre, tarih görünen olay ve olguların ötesinde olduğundan ve sebep ve sonuçları kavramadan olgulara nüfuz etmek mümkün olmayacağından, erken yaşlarda tarih öğretimi uygun değildir (Ata, 2003).

Ancak günümüzde tarih öğretiminde öğrenci merkezli eğitim etkinlikleriyle ve kullanılan materyallerle daha etkili öğretim yapılmaya çalışılmaktadır (Şimşek 2003). Texas Üniversitesi'nde yapılan bir araştırmaya göre, zaman sabit tutularak insanlar; okuduklarının %10'unu, işittiklerinin %20'sini, gördüklerinin %30'unu, hem görüp hem işittiklerinin %50'sini, söylediklerinin %70'ini, yapıp söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadırlar. Bu araştırmada görüldüğü gibi öğretime ne kadar çok duyu organı katılırsa öğrenmenin kalıcılığı da o oranda artmaktadır (Öztaş, 2008: 545). En etkili öğretim yöntemi olan yaparak-yaşayarak öğrenme yöntemi tarih eğitiminde kullanılması zor olacağından; sözel ve görsel semboller, radyo ve ses kayıtları, gösterim ve oyunlaştırma, sergiler ve müzeler vs. gibi alternatif yöntemler tercih edilerek ders daha verimli hâle getirilebilir (Şimşek 2003). Bunların yanında etkili öğretme araçlarından biri de filmlerdir. Film vasıtasıyla tarih dersleri daha ilginç ve zevkli hâle getirildiği gibi öğrencilerin geleneksel yollarla kazanması zor olan üst düzey düşünme becerileri, sentez, analiz ve değerlendirme bu yolla kazandırılabilir. Ayrıca çocuklar, filmle toplum arasındaki karmaşık ilişkileri analiz ederek bu yönlerini geliştirebildikleri gibi (Demircioğlu 2007), çocuklar için eğlenceli ve kalıcı bir etkinlik de olabilir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus yönetmen ve senaristin yorumunu içeren ve bazen tarihi gerçeklerle hiç ilgisi olmayan filmleri izleyen öğrencilere, filmlere eleştirel bir bakış kazandıracak tarihsel düşünme becerilerinin kazandırılmasıdır (Aktekin ve Pata, 2013).

Tarih öğretiminde filmlerin kullanılması düşüncesi eskilere dayanmaktadır. Dünyadaki birçok eğitimci tarih derslerinde film kullanmayı düşünmüş ve pek çok etkinlik oluşturmuşlardır. 1916 senesinde "Bir Millet'in Doğuşu (The Birth of Nation)" adındaki bir filmin büyük ilgi görmesi neticesinde filmin yönetmeni öğrencilerin tarih derslerinde kitaplardan ziyade tarihi filmleri izleyerek öğrenmesi gerektiğinden bahsetmiştir. Buna göre şayet filmler tarihi gerçeklere göre yapıldığı takdirde, çocuklar maziye bir geçiş yaparak tarihi kişiliklerle aynı ortamı paylaşarak hadiselerle şahit olabilirlerdi. Bu şekilde öğrenciler tarihi olayları kitaptan okuyarak tekrarlayan ikincil kişiler olmaktan ziyade olayların görgü tanığı olacaklardı (Öztaş, 2008).

Konusunu veya kurgusunu tarihten alan ve sinemanın alt türlerinden biri olan tarihi filmler, ilk zamanlarda belgelere dayalı olarak ortaya çıksa da sonraki dönemlerde filmlerin artistik yönleri de önem kazanmaya başladı. Bu tür filmlerin

kitleler üzerindeki etkisi görülünce de yönetmenlerin ilgisini daha çok çekti. Sinemanın yeni ortaya çıktığı dönemlerde siyasi otoritelerin propaganda aracı olarak kullanılan tarihi filmler II. Dünya Savaşı sırasında bizzat savaş sürecinin içinde hissedilmeye başlandı. Ardından farklı sinema akımlarıyla birlikte teknolojik gelişmeleri de arkasına alarak günümüze kadar gelmiş oldu (Çatal 2013).

Araştırmanın konusunu teşkil eden Muhteşem Yüzyıl dizisi Kanuni Sultan Süleyman'ın hayatını ve dönemini konu almakta olup yayınlanmaya başladığı günden itibaren toplumun birçok kesiminde tartışılmış ve tartışılmaya devam etmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada televizyon dizilerinin tarih bilinci üzerine etkileri (Muhteşem Yüzyıl dizisi örneği) araştırılmıştır. Araştırma tarama modelinde olup nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan onu uygun bir biçimde belirleyebilmektir (Karasar, 2011). Bu tür çalışmalarda daha çok olayın veya problemin mevcut durumu nedir ve neredeyiz sorularına cevap aranmaktadır (Çepni, 2009).

Çalışma Grubu

Bartın ili merkez ilçede bulunan 4 ortaokulun 8. sınıf öğrencileri araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırmaya katılan toplam 227 öğrencinin cinsiyete göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Cinsiyetlerine Göre 8. Sınıf Öğrencilerinin Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kız	122	53,7
Erkek	105	46,3
Toplam	227	100

Tablo 1'in incelenmesinden anlaşılacağı gibi, araştırmaya katılan 227 öğrenciden 122 (%53,7)'si kız, 105 (%46,3)'ü erkektir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, öncelikle alanyazın incelenmiş ve anket formu oluşturmak amacıyla madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzunun oluşturulmasında ilk Tekeli (1998) tarafından hazırlanan ve sonra Gökkaya (2001) tarafından da düzenlenerek kullanılan 'Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin (Lisans) Tarih Bilinci Üzerine Bir Anket Değerlendirmesi' adlı çalışma temel alınmıştır. Madde havuzu dört uzmanın görüşü de alınarak yeniden incelenmiş benzer ve uygun olmayan ifadeler atılarak ankete son şekli verilmiştir. Anket formu sekiz bölümden

oluşturulmuştur. Birinci bölümde öğrencilerin cinsiyeti sorulmuş, diğer bölümlerde ise 8. sınıf öğrencilerinin Muhteşem Yüzyıl dizisini göz önüne alarak Tarih bilincini ortaya çıkarmaya yönelik sorulara ve ilgili alt maddelere yer verilmiştir. Anketin bu bölümleri beş derecelik likert formda hazırlanmıştır. Toplam 52 soru alt maddesinden oluşan anketin Cronbach's Alpha katsayısı 0,85 olarak belirlenmiştir. Anket maddelerinin Cronbach's Alpha ile KuderRichardson (KR)-20 sonuçları aynıdır. Anket maddelerine göre Cronbach's Alpha değerleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Anket Maddelerinin Cronbach's Alpha Değerleri

Madde	Cronbach's Alpha	Madde	Cronbach's Alpha	Madde	Cronbach's Alpha
A1	,856	C3	,854	F2	,855
A2	,856	C4	,860	F3	,856
A3	,858	C5	,853	F4	,860
A4	,857	C6	,853	F5	,854
A5	,858	C7	,862	G1	,854
A6	,858	C8	,853	G2	,855
A7	,859	D1	,851	G3	,855
A8	,857	D2	,853	G4	,860
B1	,857	D3	,853	G5	,856
B2	,857	E1	,850	G6	,853
B3	,857	E2	,854	G7	,852
B4	,856	E3	,851	G8	,860
B5	,856	E4	,852	G9	,864
B6	,857	E5	,852	G10	,857
B7	,859	E6	,850	G11	,853
B8	,856	E7	,851	G12	,851
C1	,865	E8	,852	Cronbach's Alpha: ,858	
C2	,852	F1	,859		

Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan anketten elde edilen veriler bilgisayar ortamında çözümlenmiştir. Anketten elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistiklerden; frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır.

Öğrencilere uygulanan anket likert tipi beşli dereceleme ölçeği şeklinde hazırlanmıştır. Her bir dereceye (Çok az = 1, Az = 2, Biraz = 3, Çok = 4, Pek çok=5/ Hiç katılmıyorum = 1, Katılmıyorum = 2, Kararsızım = 3, Katılıyorum= 4, Tamamen katılıyorum=5) puanlar verilmiştir. 5'li ölçekte dört aralık olduğu için (5 - 4 = 1) hesaplanan katsayısına göre (4 / 5 = 0,80) seçenek düzenlenmiştir.

1.00 – 1.79	Çok az / Hiç katılmıyorum
1.80 – 2.59	Az / Katılmıyorum
2.60 – 3.39	Biraz/ Kararsızım
3.40 – 4.19	Çok / Katılıyorum
4.20 – 5.00	Pek çok/ Tamamen katılıyorum

Bulgular

“Tarihi olayların hangi biçimde sunulmasından keyif alırsınız?” sorusuna ilişkin 8. sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3: “Tarihi olayların hangi biçimde sunulmasından keyif alırsınız?” Sorusuna ilişkin 8. Sınıf Öğrenci Görüşleri

A. Tarihi olayların hangi biçimde sunulmasından keyif alırsınız?	Çok az		Az		Biraz		Çok		Pek çok		N	\bar{X}	ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Ders kitapları	46	20,3	62	27,3	66	29,1	41	18,1	12	5,3	227	2,60	1,15
2. Tarihi belge ve kaynaklar	14	6,2	31	13,7	91	40,1	57	25,1	34	15	227	3,29	1,07
3. Tarihi romanlar	21	9,3	38	16,7	82	36,1	53	23,3	33	14,5	227	3,17	1,15
4. Tarihi filmler	13	5,7	18	7,9	34	15	61	26,9	10	4,5	227	3,96	1,19
5. Belgeseller	18	7,9	21	9,3	50	22	66	29,1	72	31,7	227	3,67	1,23
6. Öğretmenlerin anlatması	22	9,7	26	11,5	59	26	83	36,6	37	16,3	227	3,38	1,17
7. Diğer yetişkinlerin anlatması (Anne-baba, büyükanne, büyükbaba vs)	19	8,4	36	15,9	78	34,4	45	19,8	49	21,6	227	3,30	1,21
8. Müzeler ve tarihi yerler	8	3,5	18	7,9	25	11	44	19,4	13	5,8	227	4,20	1,13
Toplam											227	3,45	,58

\bar{X} Aritmetik ortalama: 1.00–1.79 Çok az, 1.80–2.59 Az, 2.60–3.39 Biraz, 3.40–4.19 Çok, 4.20–5.00 Pek çok.

Tablo 3’ün incelenmesinden anlaşılacağı gibi, “Tarihi olayların hangi biçimde sunulmasından keyif alırsınız?” sorusuna 8. sınıf öğrencilerinin görüşlerinde yığılmanın; ders kitaplarının %29,1 oranı ile “Biraz” kategorisinde, tarihi belge ve kaynakların % 40,1 oranı ile “Biraz” kategorisinde, tarihi romanların %36,1 oranı ile “Biraz” kategorisinde, tarihi filmlerin % 44,5 oranı ile “Pek çok” kategorisinde, belgesellerin % 31,7 oranı ile “Pek çok” kategorisinde, öğretmenlerin anlatmasının % 36,6 oranı ile “Çok” kategorisinde, diğer yetişkinlerin anlatmasının % 34,4 oranı ile “Biraz” kategorisinde, müzeler ve tarihi yerlerin % 58,1 oranı ile “Pek çok” kategorisinde olduğu görülmektedir.

Öğrenci görüşlerine ilişkin aritmetik ortalamalar 2,60–4,20 arasında değişmektedir. Öğrenciler, tarihi olayların ders kitapları, tarihsel belge ve kaynaklar, tarihsel romanlar, öğretmenlerin anlatması ve diğer yetişkinlerin anlatması biçiminde sunulmasından “Biraz” derecede; belgeseller ile “Çok” derecede; müzeler

ve tarihi yerler ile sunulması biçiminden "Pek çok" derecede keyif almaktadırlar. Buna göre, belirtilen bütün biçimlerin kullanımıyla sunulduğunda öğrencilerin tarihi olaylardan "Çok" derecede (\bar{X} 3,45) keyif aldığı söylenebilir. Ancak öğrencilerin tarihi olayların sunumunda en çok hoşlandıkları yöntemin müzeler ve tarihi mekân gezileri olduğu dikkat çekmektedir.

"Tarihin hangi biçimde sunulmasına güvenirsiniz?" sorusuna ilişkin 8. sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4: "Tarihin hangi biçimde sunulmasına güvenirsiniz?" Sorusuna İlişkin 8. Sınıf Öğrenci Görüşleri

B. Tarihin hangi biçimde sunulmasına güvenirsiniz?	Çok az		Az		Biraz		Çok		Pek çok		N	\bar{X}	ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Ders kitapları	35	15,4	41	18,1	74	32,6	49	21,6	28	12,3	227	2,97	1,22
2. Tarihi belge ve kaynaklar	5	2,2	19	8,4	57	25,1	66	29,1	80	35,2	227	3,86	1,06
3. Tarihi romanlar	21	9,3	32	14,1	81	35,7	55	24,2	38	16,7	227	3,25	1,16
4. Tarihi filmler	25	11	35	15,4	56	24,7	61	26,9	50	22	227	3,33	1,28
5. Belgeseller	12	5,3	24	10,6	54	23,8	74	32,6	63	27,8	227	3,66	1,14
6. Öğretmenlerin anlatması	23	10,1	20	8,8	58	25,6	78	34,4	48	21,1	227	3,47	1,20
7. Diğer yetişkinlerin anlatması (anne-baba, büyükanne, büyükbaba vs)	20	8,8	34	15	80	35,2	57	25,1	36	15,9	227	3,24	1,15
8. Müzeler ve tarihi yerler	10	4,4	6	2,6	29	12,8	45	19,8	13	5,7	60,4	4,29	1,07
Toplam											227	3,51	,63

\bar{X} Aritmetik ortalama: 1.00–1.79 Çok az, 1.80–2.59 Az, 2.60–3.39 Biraz, 3.40–4.19 Çok, 4.20–5.00 Pek çok.

Tablo 4'ün incelenmesinden anlaşılacağı gibi, "Tarihi olayların hangi biçimde sunulmasına güvenirsiniz?" sorusuna 8. sınıf öğrencilerin görüşlerinde yığılmanın; ders kitaplarının %32,6 oranı ile "Biraz" kategorisinde, tarihi belge ve kaynakların % 35,2 oranı ile "Pek çok" kategorisinde, tarihi romanların %35,7 oranı ile "Biraz" kategorisinde, tarihi filmlerin % 26,9 oranı ile "Çok" kategorisinde, belgesellerin % 32,6 oranı ile "Çok" kategorisinde, öğretmenlerin anlatmasının % 25,6 oranı ile "Biraz" kategorisinde, diğer yetişkinlerin anlatmasının % 35,2 oranı ile "Biraz" kategorisinde, müzeler ve tarihi yerlerin % 60,4 oranı ile "Pek çok" kategorisinde olduğu görülmektedir.

Öğrenci görüşlerine ilişkin aritmetik ortalamalar 2,97- 4,29 arasında değişmektedir. Öğrenciler, tarihi olayların ders kitapları, tarihi romanlar, öğretmenlerin anlatması ve diğer yetişkinlerin anlatması biçiminde sunulmasından “Biraz” derecede; tarihi filmler ve belgeseller ile “Çok” derecede; tarihi belge ve kaynaklar ile müzeler ve tarihi yerler ile sunulması biçiminden “Pek çok” derecede keyif almaktadırlar. Buna göre, belirtilen bütün biçimlerin kullanımıyla sunulduğunda öğrencilerin tarihi olayların sunumuna “Çok” derecede (\bar{X} 3,51) güvendikleri söylenebilir.

“Muhteşem Yüzyıl dizisi size ne ifade ediyor?” sorusuna ilişkin 8. sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5: “Muhteşem Yüzyıl dizisi size ne ifade ediyor?” Sorusuna İlişkin 8. Sınıf Öğrenci Görüşleri

C. Muhteşem Yüzyıl dizisi size ne ifade ediyor?	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen katılıyorum		N	\bar{X}	ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Sadece bir film, başka bir şey değil	63	27,8	31	13,7	50	22	34	15	49	21,6	227	2,88	1,50
2. Beni etkileyen ve hayal gücümü harekete geçiren bir macera ve heyecan kaynağı	60	26,4	40	17,6	48	21,1	65	28,6	14	6,2	227	2,70	1,29
3. Benim için başkalarının başarılarından ve başarısızlıklarından ders çıkarma şansı	56	24,7	46	20,3	59	26	48	21,1	18	7,9	227	2,67	1,27
4. Şimdiki hayatımla hiç ilgili olmayan, yaşanmış ve geçmişte kalmış şeylerden bahseden bir dizi	44	19,4	35	15,4	54	23,8	55	24,2	39	17,2	227	3,04	1,36
5. Bugün yaşadıklarımızın geçmişini aydınlatan ve bugünün sorunlarını açıklayan bilgiler bütünü	47	20,7	27	11,9	59	26	68	30	26	11,5	227	2,99	1,30
6. Neyin iyi ya da kötü, neyin doğru ya da yanlış olduğunu gösteren, öğretici bir örnek	58	25,6	31	13,7	70	30,8	51	22,5	17	7,5	227	2,72	1,27
7. Bir zulüm ve felaketler zinciri	42	18,5	58	25,6	66	29,1	38	16,7	23	10,1	227	2,74	1,22
8. Hayatıma, tarihsel değişimlerin bir parçası olarak hâkim olma aracı	59	26	33	14,5	63	27,8	47	20,7	25	11	227	2,76	1,33
Toplam											227	2,81	,61

\bar{X} Aritmetik ortalama: 1.00–1.79 Hiç katılmıyorum, 1.80–2.59 Katılmıyorum, 2.60–3.39 Kararsızım, 3.40–4.19 Katılıyorum, 4.20–5.00 Tamamen katılıyorum.

Tablo 5'in incelenmesinden anlaşıldığı üzere "Muhteşem Yüzyıl dizisi size ne ifade ediyor?" sorusuna 8. sınıf öğrencilerin görüşlerinde yığılmanın; "Sadece bir film, başka bir şey değil" %27,8 oran ile "Hiç katılmıyorum" kategorisinde, "Beni etkileyen ve hayal gücümü harekete geçiren bir macera ve heyecan kaynağı" %28,6 oran ile "Katılıyorum" kategorisinde, "Benim için başkalarının başarılarından ve başarısızlıklarından ders çıkarma şansı" %26 oran ile "Kararsızım" kategorisinde, "Şimdiki hayatımla hiç ilgili olmayan, yaşanmış ve geçmişte kalmış şeylerden bahseden bir dizi" %24,2 oran ile "Katılıyorum" kategorisinde, "Bugün yaşadıklarımızın geçmişini aydınlatan ve bugünün sorunlarını açıklayan bilgiler bütünü" %30 oran ile "Katılıyorum" kategorisinde, "Neyin iyi ya da kötü, neyin doğru ya da yanlış olduğunu gösteren, öğretici bir örnek" %30,8 oran ile "Kararsızım" kategorisinde, "Bir zulüm ve felaketler zinciri" %29,1 oran ile "Kararsızım" kategorisinde, "Hayatıma, tarihsel değişimlerin bir parçası olarak hâkim olma aracı" %27,8 oran ile "Kararsızım" kategorisinde olduğu görülmektedir.

Öğrenci görüşlerine ilişkin aritmetik ortalamalar 2,67- 3,04 arasında değişmektedir. Öğrenciler, "Muhteşem Yüzyıl dizisi size ne ifade ediyor?" sorusunun "Sadece bir film başka bir şey değil" seçeneğine "Hiç katılmıyorum" şeklinde; "Beni etkileyen ve hayal gücümü harekete geçiren bir macera ve heyecan kaynağı", "Şimdiki hayatımla hiç ilgili olmayan, yaşanmış ve geçmişte kalmış şeylerden bahseden bir dizi", "Bugün yaşadıklarımızın geçmişini aydınlatan ve bugünün sorunlarını açıklayan bilgiler bütünü" seçeneklerine "Katılıyorum" şeklinde; "Benim için başkalarının başarılarından ve başarısızlıklarından ders çıkarma şansı", "Neyin iyi ya da kötü, neyin doğru ya da yanlış olduğunu gösteren, öğretici bir örnek", "Bir zulüm ve felaketler zinciri", "Hayatıma, tarihsel değişimlerin bir parçası olarak hâkim olma aracı" seçeneklerine ise "Kararsızım" şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Buna göre, belirtilen bütün biçimlerin kullanımıyla sunulduğunda öğrencilerin "Muhteşem Yüzyıl dizisi size ne ifade ediyor sorusuna "Kararsızım" (\bar{X} 2,81) şeklinde cevap verdikleri söylenebilir.

"Size göre Muhteşem Yüzyıl dizisinin aşağıdaki amaçları ne kadar önemlidir?" sorusuna ilişkin 8. sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6: "Size göre Muhteşem Yüzyıl dizisinin aşağıdaki amaçları ne kadar önemlidir?" Sorusuna İlişkin 8. Sınıf Öğrenci Görüşleri

D. Size göre Muhteşem Yüzyıl dizisinin aşağıdaki amaçları ne kadar önemlidir?	Çok az		Az		Biraz		Çok		Pek çok		N	\bar{X}	ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Geçmişle	54	23,8	29	12,8	49	21,6	39	17,2	56	24,7	227	3,06	1,49

ilgili bilgi edinmek													
2. Bugünü anlamak	62	27,3	61	26,9	57	25,1	32	14,1	15	6,6	227	2,45	1,21
3. Gelecek için hazırlanma	78	34,4	62	27,3	45	19,8	22	9,7	20	8,8	227	2,31	1,27
Toplam											227	2,61	1,11

\bar{X} Aritmetik ortalama: 1.00–1.79 Çok az, 1.80–2.59 Az, 2.60–3.39 Biraz, 3.40–4.19 Çok, 4.20–5.00 Pek çok.

Tablo 6'nın incelenmesinden anlaşıldığı üzere "Size göre Muhteşem Yüzyıl dizisinin aşağıdaki amaçları ne kadar önemlidir?" sorusunda 8. sınıf öğrencilerinin görüşlerinde yığılmanın; "Geçmişle İlgili Bilgi Edinmek" %24,7 oran ile "Pek Çok" kategorisinde; "Bugünü Anlamak" %27,3 oran ile "Çok Az" kategorisinde; "Gelecek için Hazırlanma" %34,4 oran ile "Çok Az" kategorisinde olduğu görülmektedir.

Öğrenci görüşlerine ilişkin aritmetik ortalamalar 2,61–3,06 arasında değişmektedir. Öğrenciler, "Geçmişle İlgili Bilgi Edinmek" amacına "Pek Çok" derecede; "Bugünü Anlamak" ve "Gelecek için Hazırlanma" amaçlarına ise "Çok Az" derecede katılmaktadırlar. Buna göre, belirtilen bütün biçimlerin kullanımıyla sunulduğunda öğrenciler için Muhteşem Yüzyıl dizisinin amaçları "Biraz" (\bar{X} 2.61) derecede önem arz etmektedir. Ancak biraz rakamının en alt sınırına yakın olup, az da denilebilir. Bu durumda Öğrencilerin filmin yukarıdaki amaçlara pek hizmet etmediğini düşündükleri söylenebilir.

"Muhteşem Yüzyıl dizisini izlerken en çok nelerin üzerinde yoğunlaşırsınız?" sorusuna ilişkin 8. sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7: "Muhteşem Yüzyıl dizisini izlerken en çok nelerin üzerinde yoğunlaşırsınız? Sorusuna İlişkin 8. Sınıf Öğrenci Görüşleri

E. Muhteşem Yüzyıl dizisini izlerken en çok nelerin üzerinde yoğunlaşırsınız?	Çok az		Az		Biraz		Çok		Pek çok		N	\bar{X}	ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Tarihteki temel olgular hakkında bilgi edinmeye çalışırım	41	18,1	36	15,9	59	26	58	25,6	33	14,5	227	3,02	1,31
2. Tarihi olayları insan ve vatandaşlık hakları ölçülerine göre ahlaki açıdan değerlendiririm	37	16,3	44	19,4	76	33,5	40	17,6	30	13,2	227	2,92	1,24
3. Tüm bakış açılarını dikkate alarak geçmişin nasıl olduğunu kafamızda	41	18,1	28	12,3	64	28,2	54	23,8	40	17,6	227	3,10	1,33

*Televizyon Dizilerinin Tarih Bilinci Üzerine Etkisi
"Muhteşem Yüzyıl Dizisi Örneği"*

canlandırmaya çalışırız														
4. Yaşadıkları döneme özgü özel durumları ve düşünceleri canlandırarak geçmişteki insanların davranışlarını anlamayı denerim	53	23,3	32	14,1	61	26,9	57	25,1	24	10,6	227	2,85	1,31	
5. Tarihi, dünyanın bugünkü durumunu açıklamak ve değişim eğilimlerini kavramak için kullanırım	52	22,9	51	22,5	67	29,5	46	20,3	11	4,8	227	2,61	1,18	
6. Tarihten büyülenir ve onunla uğraşmaktan keyif alırım	68	30	36	15,9	58	25,6	35	15,4	30	13,2	227	2,66	1,39	
7. Toplumumuzun ve ulusumuzun geleneklerini, özelliklerini, değerlerini ve görevlerini tanımayı öğrenirim	46	20,3	30	13,2	63	27,8	49	21,6	39	17,2	227	3,02	1,36	
8. Tarihi kalıntıların ve eski yapıların korunmasına değer vermeyi öğrenirim	45	19,8	18	7,9	41	18,1	58	25,6	65	28,6	227	3,35	1,46	
Toplam											227	2,94	,98	

\bar{X} Aritmetik ortalama: 1.00–1.79 Çok az, 1.80–2.59 Az, 2.60–3.39 Biraz, 3.40–4.19 Çok, 4.20–5.00 Pek çok.

Tablo 7'nin incelenmesinden anlaşılacağı gibi, "Muhteşem Yüzyıl dizisini izlerken en çok nelerin üzerinde yoğunlaşırsınız? sorusuna 8. sınıf öğrencilerin görüşlerinde yığılmanın; "Tarihteki temel olgular hakkında bilgi edinmeye çalışırım." %25,6 oran ile "Çok" kategorisinde; "Tarihi olayları insan ve vatandaşlık hakları ölçülerine göre ahlaki açıdan değerlendiririm." %33,5 oran ile "Biraz" kategorisinde; "Tüm bakış açılarını dikkate alarak geçmişin nasıl olduğunu kafamızda canlandırmaya çalışırız." %28,2 oran ile "Biraz" kategorisinde; "Yaşadıkları döneme özgü özel durumları ve düşünceleri canlandırarak geçmişteki insanların davranışlarını anlamayı denerim." %26,9 oran ile "Biraz" kategorisinde; "Tarihi, dünyanın bugünkü durumunu açıklamak ve değişim eğilimlerini kavramak için kullanırım." %29,5 oran ile "Biraz" kategorisinde; "Tarihten büyülenir ve onunla

uğraşmaktan keyif alırım.” %30 oran ile “Çok Az” kategorisinde; “Toplumumuzun ve ulusumuzun geleneklerini, özelliklerini, değerlerini ve görevlerini tanımayı öğrenirim.” %27,8 oran ile “Biraz” kategorisinde; “Tarihsel kalıntıların ve eski yapıların korunmasına değer vermeyi öğrenirim.” 28,6 oran ile “Pek Çok” kategorisinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Öğrenci görüşlerine ilişkin aritmetik ortalamalar 2,61–3,35 arasında değişmektedir. Öğrenciler, “Tarihteki temel olgular hakkında bilgi edinmeye çalışırım.” seçeneği “Çok” derecede; “Tarihten büyülenir ve onunla uğraşmaktan keyif alırım.” seçeneği “Çok Az” derecede; “Tarihi kalıntıların ve eski yapıların korunmasına değer vermeyi öğrenirim.” “Pek Çok” derecede; diğer seçeneklere ise biraz derecede yoğunlaştıkları görülmektedir. Buna göre, belirtilen bütün biçimlerin kullanımıyla sunulduğunda öğrencilerin “Muhteşem Yüzyıl dizisini izlerken en çok nelerin üzerinde yoğunlaşırsınız?” sorusuna “Biraz” (\bar{X} 2,94) derecede yoğunlaştıkları söylenebilir.

“Muhteşem Yüzyıl dizisini göz önüne alarak ‘Osmanlı’ denildiğinde aşağıdakilerden her birini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna ilişkin 8. sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: “Muhteşem Yüzyıl dizisini göz önüne alarak ‘Osmanlı’ denildiğinde aşağıdakilerden her birini nasıl değerlendiriyorsunuz?” Sorusuna İlişkin 8. Sınıf Öğrenci Görüşleri

F. Muhteşem Yüzyıl dizisini göz önüne alarak ‘Osmanlı’ denildiğinde aşağıdakilerden her birini nasıl değerlendiriyorsunuz?	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen katılıyorum		N	\bar{X}	ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Karanlık ve batıl inançlarla dolu bir dönem	48	21,1	35	15,4	62	27,3	52	22,9	30	13,2	227	2,91	1,32
2. Ülkem için parlak bir dönem	35	15,4	41	18,1	84	37	41	18,1	26	11,5	227	2,92	1,19
3. Görkemli sarayların yapıldığı dönem	15	6,6	15	6,6	52	22,9	86	37,9	59	26	227	3,74	1,21
4. Sarayın ve padişahın halka baskı kurduğu bir dönem	33	14,5	47	20,7	63	27,8	53	23,3	31	13,7	227	3,00	1,25
5. Birçok savaşların yapıldığı çatışmalı bir dönem	29	12,8	22	9,7	51	22,5	65	28,6	60	26,4	227	3,46	1,32

Toplam	227	3,21	,69
--------	-----	------	-----

\bar{X} Aritmetik ortalama: 1.00–1.79 Hiç katılmıyorum, 1.80–2.59 Katılmıyorum, 2.60–3.39 Kararsızım, 3.40–4.19 Katılıyorum, 4.20–5.00 Tamamen katılıyorum.

Tablo 8'in incelenmesinden anlaşıldığı üzere "Muhteşem Yüzyıl dizisini göz önüne alarak 'Osmanlı' denildiğinde aşağıdakilerden her birini nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusuna 8. sınıf öğrencilerin görüşlerinde yığılmanın; "Karanlık ve batıl inançlarla dolu bir dönem" %27,3 oran ile "Kararsızım" kategorisinde; "Ülkem için parlak bir dönem" %37 oran ile "Kararsızım" kategorisinde; "Görkemli sarayların yapıldığı bir dönem" 37,9 oran ile "Katılıyorum" kategorisinde; "Sarayın ve padişahın halka baskı kurduğu bir dönem" % 27,8 oran ile "Kararsızım" kategorisinde; "Birçok savaşların yapıldığı çatışmalı bir dönem" %28,6 ile "Katılıyorum" kategorisinde olduğu görülmektedir.

Öğrenci görüşlerine ilişkin aritmetik ortalamalar 2,91- 3,74 arasında değişmektedir. Öğrenciler, "Muhteşem Yüzyıl dizisini göz önüne alarak 'Osmanlı' denildiğinde aşağıdakilerden her birini nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusunun "Karanlık ve batıl inançlarla dolu bir dönem", "Ülkem için parlak bir dönem" ve "Sarayın ve padişahın halka baskı kurduğu bir dönem" seçeneklerine "Kararsızım" şeklinde; "Görkemli sarayların yapıldığı bir dönem" ve "Birçok savaşların yapıldığı çatışmalı bir dönem" seçeneklerine de "Katılıyorum" şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Buna göre, belirtilen bütün biçimlerin kullanımıyla sunulduğunda öğrencilerin bu soruya "Kararsızım" (\bar{X} 3,21) şeklinde cevap verdikleri söylenebilir.

"Muhteşem Yüzyıl dizisini göz önüne alarak 'Kanuni Sultan Süleyman ve Dönemi' denildiğinde aşağıdakilerden her birini nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusuna ilişkin 8. sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9: "Muhteşem Yüzyıl dizisini göz önüne alarak 'Kanuni Sultan Süleyman ve Dönemi' denildiğinde aşağıdakilerden her birini nasıl değerlendiriyorsunuz?" Sorusuna İlişkin 8. Sınıf Öğrenci Görüşleri

G.Muhteşem Yüzyıl dizisini göz önüne alarak 'Kanuni Sultan Süleyman ve Dönemi' denildiğinde aşağıdakilerden her birini nasıl değerlendiriyorsunuz?	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen katılıyorum		N	\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1. Büyük fetihlerin yapıldığı Bir dönemdir	27	11,9	11	4,8	40	17,6	94	41,4	55	24,2	227	3,61	1,24
2. Müslüman ve Hristiyan çatışmalarının yaşandığı bir dönemdir	22	9,7	17	7,5	70	30,8	84	37	34	15	227	3,40	1,12

3. Ülkede herkesin barış ve huzur içinde yaşadığı bir dönemdir	49	21,6	65	28,6	77	33,9	26	11,5	10	4,4	227	2,48	1,08
4. Adaletin ve eşitliğin olmadığı bir dönemdir	32	14,1	36	15,9	74	32,6	54	23,8	31	13,7	227	3,07	1,22
5. Ülkemizin dünyanın süper gücü olduğu bir dönemdir	57	25,1	44	19,4	69	30,4	33	14,5	24	10,6	227	2,80	2,38
6. Kanuni büyük bir padişah ve devlet adamıdır	26	11,5	12	5,3	49	21,6	82	36,1	58	25,6	227	3,59	1,24
7. Kanuni adil ve merhametlidir	36	15,9	26	11,5	74	32,6	59	26	32	14,1	227	3,11	1,25
8. Kanuni kadınlara düşkündür	13	5,7	34	15	61	26,9	40	17,6	79	34,8	227	3,60	1,25
9. Kanuni'nin ömrü sarayda hep kadınlarla geçmiştir	29	12,8	41	18	65	28,6	35	15,4	57	25,1	227	3,35	2,38
10. Kanuni'nin hayatı At sırtında savaşlarla geçmiştir	37	16,3	43	18,9	71	31,3	48	21,1	28	12,3	227	3,08	2,34
11. Kanuni dindar bir padişahtır	29	12,8	38	16,7	86	37,9	39	17,2	35	15,4	227	3,05	1,21
12. Kanuni halkını seven ve korumak için çabalayan bir padişahtır	36	15,9	22	9,7	68	30	61	26,9	40	17,6	227	3,20	1,29
Toplam											227	3,19	,76

\bar{X} Aritmetik ortalama: 1.00–1.79 Hiç katılmıyorum, 1.80–2.59 Katılmıyorum, 2.60–3.39 Kararsızım, 3.40–4.19 Katılıyorum, 4.20–5.00 Tamamen katılıyorum.

Tablo 9'un incelenmesinden anlaşıldığı üzere "Muhteşem Yüzyıl dizisini göz önüne alarak 'Kanuni Sultan Süleyman ve Dönemi' denildiğinde aşağıdakilerden her birini nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusuna 8. sınıf öğrencilerin görüşlerinde yığılmanın; "Büyük fetihlerin yapıldığı bir dönemdir." %41,4 oran ile "Katılıyorum" kategorisinde; "Müslüman ve Hıristiyan çatışmalarının yaşandığı bir dönemdir." %37 oran ile "Katılıyorum" kategorisinde; "Ülkede herkesin barış ve huzur içinde yaşadığı bir dönemdir." %28,6 oran ile "Katılmıyorum" kategorisinde; "Adaletin ve eşitliğin olmadığı bir dönemdir." %32,6 oran ile "Kararsızım" kategorisinde; "Ülkemizin dünyanın süper gücü olduğu bir dönemdir." %30,4 oran ile "Kararsızım" kategorisinde; "Kanuni büyük bir padişah ve devlet adamıdır." %36,1 oran ile "Katılıyorum" kategorisinde; "Kanuni adil ve merhametlidir." %32,6 oran ile

"Kararsızım" kategorisinde; "Kanuni kadınlara düşkündür." %34,8 oran ile "Tamamen katılıyorum" kategorisinde; "Kanuni'nin ömrü sarayda hep kadınlarla geçmiştir." %28,6 ile "Kararsızım" kategorisinde; "Kanuni'nin hayatı at sırtında savaşlarla geçmiştir." %31,3 oran ile "Kararsızım" kategorisinde; "Kanuni dindar bir padişahtır." %37,9 oran ile "Kararsızım" kategorisinde; "Kanuni halkını seven ve korumak için çabalayan bir padişahtır." %30 oran ile "Kararsızım" kategorisinde görülmektedir.

Öğrenci görüşlerine ilişkin aritmetik ortalamalar (2,48-3,61) arasında değişmektedir. Öğrenciler, "Muhteşem Yüzyıl dizisini göz önüne alarak 'Kanuni Sultan Süleyman ve Dönemi' denildiğinde aşağıdakilerden her birini nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusunun "Büyük fetihlerin yapıldığı bir dönemdir.", "Müslüman ve Hristiyan çatışmalarının yaşandığı bir dönemdir." ve "Kanuni büyük bir padişah ve devlet adamıdır." seçeneklerine "Katılıyorum" şeklinde; "Ülkede herkesin barış ve huzur içinde yaşadığı bir dönemdir." seçeneğine "Katılmıyorum" şeklinde; "Kanuni kadınlara düşkündür." seçeneğine "Tamamen katılıyorum" şeklinde; diğer seçeneklere ise "Kararsızım" şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Buna göre, belirtilen bütün biçimlerin kullanımıyla sunulduğunda öğrencilerin bu soruya "Kararsızım" (\bar{X} 3,19) şeklinde cevap verdikleri söylenebilir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonuçları genel olarak incelendiğinde, öğrencilerin tarihi yerinde inceleyerek görerek ve o anı hissederek öğrenmek istedikleri anlaşılmaktadır. Tarihi mekânlardan sonra öğrencilerin en keyif aldıkları sunum şeklinin tarihi filmler olduğu görülmektedir. Bu durum tarih öğretiminde görsel öğelerin film vasıtasıyla sunulmasının çocukları etkilediği ve öğrencilerin eğlenceli bir tarih öğretiminden yana oldukları şeklinde yorumlanabilir. Öğrencilerin tarih öğretiminde en az keyif aldıkları sunum şeklinin ise ders kitapları olduğu göze çarpmaktadır. Bu durum ders işleme yöntemiyle ya da ders kitabına olan ön yargının neticesiyle ilgili olabilir.

Öğrencilerin tarih öğretiminde en fazla güvendikleri sunum şeklinin müzeler ve tarihi mekânlar ile tarihi belge ve kaynaklar; en az güvendikleri kaynağın ise ders kitapları olduğu sonucu çıkmıştır. Tarihi mekânların ve müzelerin önemi burada kendini göstermektedir. Bu mekânlar, çocukların gördükleri, dokunabildikleri ve hissettikleri alanlar olduğu için onlar açısından en güvenilir kaynaklardan biri olarak görülmektedir. Çünkü bu mekânlar çocukların gözünde gerçeğin temsili bir gösterimi ve kanıtı olarak nitelendirilebilir. Araştırmada tarihi filmlere öğrencilerin "Çok" kategorisinde güvendikleri ortaya çıkmıştır. Bu durum, "Tarihi olayların hangi biçiminde sunulmasından keyif alırsınız?" sorusuna verilen cevap ile benzerlik göstermektedir. Buna göre öğrencilerin keyif aldıkları bir sunum şeklini benimsedikleri söylenebilir. O halde oyun çağındaki çocuklar için öğretimin keyifli hâle getirilmesi ve temel kaynak olan ders kitaplarının eğlendirici tarzda hazırlanması oldukça önemlidir. Öğrencilerin, tarih öğretiminde öğretmenlere olan güvenlerinin "Çok" kategorisinde toplanması ise sevindiricidir. Demek ki değişen ve gelişen şartlara rağmen öğretmene olan güven devam etmektedir.

Öğrencilerin çoğu Muhteşem Yüzyıl dizisini geçmişte yaşanmış ve kalmış, şimdiki hayatla hiçbir ilgisi olmayan bilgiler bütünü olarak görmektedirler. Buna göre öğrenciler, diziye sadece bir film olarak bakıyorlar, diyebiliriz. Ancak “Bugün yaşadıklarımızın geçmişini aydınlatan ve bugünün sorunlarını açıklayan bilgiler bütünü” ifadesinin yer aldığı seçenek ortalamasının üstündedir. Diğer seçeneklere baktığımızda genel olarak dizinin pek olumlu bir anlam ifade etmediği söylenebilir. Bunda çocukların, çevrelerinin tesirinde kalarak filme önyargıyla baktıkları düşünülebilir. Ya da film gerçekten çocuklara anlam ifade edecek kadar cazip gelmemiş olabilir.

Öğrencilerin filmde eski eserlere değer verme ve onların korunması gerektiği hususunda yoğunlaştıkları görülmektedir. Bunda filmde gösterilen yapıların dikkat çekici şekilde güzel yansıtılmasının etkisi olabilir. Ayrıca çocukların somut kavramlara olan ilgilerinin filmde de kendini hissettirdiği şeklinde yorumlanabilir. Bunun yanında filmdeki Mimar Sinan karakterinin de bunda etkili olduğu düşünülebilir. “Tarihi, dünyanın bugünkü durumunu açıklamak ve değişim eğilimlerini kavramak için kullanırım.” maddesine öğrencilerin en düşük değerinde katılım gösterdikleri görülmektedir. Bu durum dizinin bugüne ilişkin mesajlarının fazla olmaması veya çocukların bu diziden böyle mesajlar almadığı şeklinde yorumlanabilir. İlginç bir durum ise “Tarihten büyülenir ve onunla uğraşmaktan keyif alırım.” ifadelerinin geçtiği maddeye katılımın en alt sırada olmasıdır. “Tarihi olayların hangi biçimde sunulmasından keyif alırsınız?” sorusuna; Tarihi Filmler “Pek Çok” iken bu tabloda “Çok Az” kategoride görülmektedir. Bu durumda filmin çocukları çok fazla etkileyecek yapıda olmadığı veya çocukların çevrelerinden etkilenerek filmi ön yargıyla izledikleri şeklinde yorumlanabilir. “Ayrıca tabloda Toplumumuzun ve ulusumuzun geleneklerini, özelliklerini, değerlerini ve görevlerini tanımayı öğrenirim.” seçeneğinde öğrenciler daha ziyade “Biraz” üzerinde yoğunlaşmalarına rağmen “Çok Az” ve “Az” kategorileri, “Çok” ve “Pek Çok” kategorilerinden hayli yüksektedir. Bu durum dikkat çekicidir. Çünkü tarihi bir filmin, toplumun geleneklerini yansıtması beklenirken öğrencilerin bu dizide böyle bir mesaj almadıkları ya da dizinin böyle bir mesaj vermediği şeklinde yorumlanabilir.

“Muhteşem Yüzyıl dizisini göz önüne alarak ‘Osmanlı’ denildiğinde aşağıdakilerden her birini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna; öğrencilerin katılımının en yüksek olduğu madde görkemli sarayların yapıldığı bir dönem ifadelerinin geçtiği maddedir. Bu durum yine bir önceki soruya verilen cevaplarla uyum göstermektedir. Bunda filmde sarayların ve diğer yapıların dikkat çekici şekilde güzel gösterilmesinin etkili olduğu gibi, somut kavramların çocuk zihninde daha iyi yer ettiğinin bir ispatı şeklinde de yorumlanabilir. Katılımın en düşük olduğu madde ise “Karanlık ve batıl inançlarla dolu bir dönem” ifadelerinin geçtiği maddedir. Ancak burada da “Tamamen katılıyorum” ve “Katılıyorum” seçenekleri ile “Hiç katılmıyorum” ve “Katılmıyorum” seçenekleri eşit görülmektedir. Öğrenciler bu dönemin filmde karanlık ve batıl inançlarla dolu bir dönem olarak yansıtıldığını düşünmektedirler. Osmanlı Devleti’nin her alanda en parlak dönemi olmasına rağmen “Ülkem için parlak

bir dönemdir." seçeneğini öğrencilerin çoğunluğu "Kararsızım", "Katılmıyorum" ve "Hiç katılmıyorum" şeklinde işaretlemeleri oldukça düşündürücüdür. Osmanlı Devleti'nin muhteşem bir dönemi olmasına rağmen öğrencilerin böyle düşünmesi, filmin Osmanlı Devleti'nin görkemini yeterince vurgulamadığı şeklinde yorumlanabilir. Diğer bir ifadeyle, filmde Osmanlı Devleti'nin, bir Türk devleti olarak yeterince yansıtılmadığı şeklinde düşünülebilir. Bunun yanında öğrencilerin büyük bir bölümü filmde Osmanlı Devletini "sarayın ve padişahın halka baskı kurduğu bir dönem" olarak belirtmektedirler. Ayrıca öğrenciler filmde bu dönemin birçok savaşın yapıldığı çatışmalı bir dönem olarak yansıtıldığını belirtmişlerdir.

"Muhteşem Yüzyıl dizisini göz önüne alarak 'Kanuni Sultan Süleyman ve Dönemi' denildiğinde aşağıdakilerden her birini nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusuna öğrencilerin çoğunluğu, "büyük fetihlerin yapıldığı bir dönem" maddesini işaretlemişlerdir. Katılımın en düşük olduğu seçenek ise " Ülkede herkesin barış ve huzur içerisinde yaşadığı bir dönemdir" seçeneğidir. Buna göre film öğrencinin gözünde Kanuni dönemini hayli sıkıntılı bir dönem olarak göstermektedir. Ayrıca "Kanuni kadınlara düşkündür.", "Ömrü sarayda kadınlarla geçmiştir." maddeleri çok yüksek katımlı seçenekler olmuştur. Bu da filmin Kanuni'yi kadın düşkünü biri olarak gösterdiği ve bunun özellikle vurgulandığı şeklinde yorumlanabilir. Kanuni "Büyük bir devlet adamıdır." seçeneğinde katılımın çok yüksek çıktığı görülmektedir. Bu seçenek diğerleriyle çelişmektedir. Bu sonuç, öğrencilerin Kanuniyi görmek istedikleri gibi yansıttıkları şeklinde düşünülebilir.

Filmde, Kanuni döneminin, öğrencilerin çoğu tarafından adalet ve eşitliğin olmadığı bir dönem olarak yansıtıldığı düşünülmektedir. Adaletiyle şöhret olmuş "ismiyle Müsemma" Kanuni'nin öğrenciler tarafından tam tersi bir şekilde algılanması manidardır. Katılımın en düşük olduğu seçeneklerden ikincisi bu dönemin "Ülkemizin dünyanın süper gücü olduğu bir dönemdir." seçeneğinin olması dikkat çekicidir. Buna göre filmde, Kanuni ve döneminin, olumlu yansıtılan yönleri olmakla birlikte, yeterince iyi yansıtılmadığı ya da kötü yansıtılmaya çalışıldığı sonucu çıkabilir.

Kaynakça

Akbaba, B. (2005). İnkılâp Tarihi Öğretiminde Fotoğraf Kullanımı, *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (1), 65-78.

Akbaba, B. (2008). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar Gazi Üniversitesi Örneği, *Gazi Üniversitesi Gazi Akademik Bakış*, 1 (2), 177-197.

Aktekin, S., Pata, A. (2013). Ortaöğretim Öğrencilerinin Boş Zamanlarında Tarih Öğrenmeye Yönelik Eğilimleri (Trabzon Örneği), *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14 (2), 20-37.

Aslan, E. (2005). Türkiye'de Tarih Eğitiminin Sorunları, *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 106-114.

- Aslan, E. (2006). Neden Tarih Öğreniyoruz, *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 162-173.
- Ata, B. (2000). İsmail Hakkı Baltacıoğlu ve Tarih Öğretimi, *Türk Kültürü Dergisi*, 450, 590-602.
- Ata, B. (2003). Rousseau, Emile ve Tarih Öğretimi, *Millî Eğitim Dergisi*, 159, 239-244.
- Çatal, B. (2013). Kurgunun Gücü Tarih Öğretiminde Tarihsel Film Kullanımı, <http://www.academia.edu/1285135/adresinden>, 10.10.13 tarihinde indirilmiştir.
- Çepni, S. (2009). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. (3.baskı). Ankara: Pegem A Yayınları.
- Demircioğlu, İ. H. (2007). Tarih Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi, *Bilig/ Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 42, 77-93.
- Gökkaya, A. K. (2004). Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin (Lisans) Tarih Bilinci Üzerine Bir Anket Değerlendirmesi, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (2), 231-244.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (22. Baskı). Ankara: Nobel.
- Öztaş, S. (2008). Tarih Öğretimi ve Filmler, *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (2), 543-556.
- Öztaş, S., Turan, R. (2009). İlköğretim Altıncı Sınıf Sosyal Bilgiler Tarih Ünitelerinin İşlenişinde Öğretmenlerin Kullandıkları Öğretim Yöntemleri, *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (4), 903-932.
- Sungu, İ. (2002). Tarih Öğretimi Hakkında, *Millî Eğitim Dergisi*, Bahri Ata (Çev.) 153/154, 52-59.
- Şimşek, A. (2003). Tarih Öğretiminde Görsel Materyal Kullanımı, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 143-157.
- Tekeli, İ. (1998). *Tarih Bilinci ve Gençlik*, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.